ORDONANȚA CURȚII (Camera a opta)

1 octombrie 2013 *

„Stabilirea cheltuielilor de judecată”

În cauza C-521/09 P-DEP,

având ca obiect o cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată recuperabile în temeiul articolului 145 din Regulamentul de procedură al Curții, introdusă la 14 ianuarie 2013,

Elf Aquitaine SA, cu sediul în Courbevoie (Franța), reprezentată de E. Morgan de Rivery și de É. Chassaing, avocați,

solicitantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de F. Ronkes Agerbeek și de F. Castillo de la Torre, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

intimată,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul E. Jarašiūnas, președinte de cameră, și domnii A. Ó Caoimh (raportor) și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

după ascultarea avocatului general,

dă prezenta

Ordonanță

1 Prezenta cauză are ca obiect stabilirea cheltuielilor de judecată efectuate de Elf Aquitaine SA (denumită în continuare „Elf Aquitaine”) în cadrul procedurii în primă instanță aflate la originea recursului soluționat prin Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia (C-521/09 P, Rep., p. I-8947).

* Limba de procedură: franceza.

2 Prin recursul respectiv, Elf Aquitaine solicitase Curții, în principal, anularea Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 30 septembrie 2009, Elf Aquitaine/Comisia (T-174/05, denumită în continuare „hotărârea atacată în cadrul recursului”).

3 Prin Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, citată anterior, Curtea a anulat hotărârea atacată în cadrul recursului, a evocat fondul și a anulat Decizia C(2004) 4876 final a Comisiei din 19 ianuarie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/E-1/37.773 – AMCA).

4 Întrucât atât Elf Aquitaine, cât și Comisia Europeană au căzut parțial în pretenții cu privire la anumite capete de cerere în cadrul procedurii de recurs, Curtea a decis ca fiecare dintre acestea să suporte propriile cheltuieli de judecată legate de această procedură.

5 În schimb, în ceea ce privește cheltuielile de judecată aferente procedurii în primă instanță, întrucât Comisia este cea care a căzut în pretenții, aceasta a fost obligată la plata cheltuielilor de judecată referitoare la procedura respectivă.

6 Întrucât Elf Aquitaine și Comisia nu au ajuns la niciun acord cu privire la cuantumul cheltuielilor de judecată recuperabile aferente procedurii menționate, Elf Aquitaine a formulat prezenta cerere.

Argumentele părților

7 Elf Aquitaine solicită Curții să fixeze cuantumul cheltuielilor sale de judecată aferente procedurii în primă instanță, a căror rambursare incumbă Comisiei, la 255 620,45 euro „fără taxe”, din care 251 097,99 euro cu titlu de onorarii de avocat și 4 522,46 euro cu titlu de avansuri și cheltuieli de deplasare. Această societate susține, în esență, că sumele solicitate au fost evaluate conform criteriilor care decurg din jurisprudența Curții și a Tribunalului. În această privință, ea subliniază, în special, dificultatea cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, citată anterior, importanța acesteia din perspectiva dreptului Uniunii, volumul de muncă prestat și interesul economic pe care această cauză îl prezenta pentru ea.

8 Comisia apreciază că cererea formulată de Elf Aquitaine, care privește un total de mai mult de 1 000 de ore de muncă efectuate de 19 avocați, depășește cu mult ceea ce se poate considera ca fiind cheltuieli necesare în legătură cu procedura în primă instanță. În această privință, Comisia contestă faptul că respectiva cauză prezenta o dificultate specială și era importantă din perspectiva dreptului concurenței sau din perspectiva intereselor economice ale solicitantei. În plus, în ceea ce privește volumul de muncă aflat la originea onorariilor pretinse, Comisia susține că notele de plată a onorariilor în cauză cuprind prestații care nu erau necesare în cadrul procedurii în primă instanță. Apreciind drept acceptabil tariful orar mediu care decurge din cererea formulată de Elf Aquitaine, și anume 244 de euro, Comisia consideră că suma recuperabilă cu titlu de onorarii de avocat ar trebui stabilită la 24 400 de euro, ceea ce ar corespunde unui total de 100 de ore de muncă. În ceea ce privește avansurile și cheltuielile, altele decât onorariile de avocat, Comisia consideră că suma recuperabilă cu acest titlu trebuie limitată la 2 000 de euro.

Aprecierea Curții

9 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit articolului 137 din Regulamentul de procedură al Curții, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din același regulament și al articolului 87 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „[î]n hotărârea sau ordonanța prin care se finalizează judecata se dispune cu privire la cheltuielile de judecată”. Astfel, în

temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

10 Întrucât hotărârea atacată în cadrul recursului a fost anulată, iar Curtea a evocat fondul, trebuie să se constate că Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, citată anterior, este cea prin care s-a finalizat judecata în primă instanță. În plus, întrucât hotărârea atacată în cadrul recursului a fost anulată în totalitate, nu mai există nicio decizie a Tribunalului cu privire la cheltuielile de judecată efectuate în fața acestuia în cadrul procedurii în primă instanță.

11 Într-o situație similară, Curtea a statuat deja că era competentă să soluționeze o cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată care privea, printre altele, cheltuielile de judecată aferente procedurii desfășurate în fața Tribunalului (a se vedea în acest sens Ordonanța din 3 septembrie 2009, Industrias Químicas del Vallés/Comisia, C-326/05 P-DEP, punctele 9 și 37).

12 În aceste condiții, spre deosebire de cererea soluționată prin Ordonanța din 17 noiembrie 2005, Matratzen Concord/OAPI (C-3/03 P-DEP, punctele 2 și 14), precum și de cea soluționată prin Ordonanța din 11 ianuarie 2008, CEF și CEF Holdings/Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied și Technische Unie, C-105/04 P-DEP și C-113/04 P-DEP, punctele 21 și 22), prezenta cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată, chiar dacă privește cheltuielile de judecată efectuate în primă instanță, este de competența Curții.

13 Prin urmare, trebuie amintit că, potrivit articolului 144 litera (b) din Regulamentul de procedură al Curții, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din același regulament, și, de altfel, de asemenea potrivit articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, sunt considerate cheltuieli de judecată recuperabile „cheltuielile necesare efectuate de către părți în legătură cu procedura, în special cheltuielile de deplasare și de ședere și remunerarea unui agent, consilier sau avocat”.

14 Din acest articol 144 litera (b) rezultă că cheltuielile de judecată recuperabile sunt limitate, pe de o parte, la cele efectuate în legătură cu procedura și, pe de altă parte, la cele care au fost necesare în acest scop (a se vedea în acest sens Ordonanța din 9 noiembrie 1995, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, C-89/85 DEP, punctul 14, precum și Ordonanța din 28 februarie 2013, Comunidad autónoma de La Rioja/Diputación Foral de Vizcaya și alții, C-465/09 P-DEP, punctul 22).

15 Potrivit unei jurisprudențe constante, instanța Uniunii nu are competența de a stabili onorariile datorate de părți propriilor avocați, ci de a determina valoarea până la care aceste remunerații pot fi recuperate de la partea obligată la plata cheltuielilor de judecată (a se vedea în special Ordonanța din 26 noiembrie 1985, Leeuwarder Papierwarenfabriek/Comisia, 318/82, Rec., p. 3727, punctul 2, și Ordonanța din 7 iunie 2012, France Télévisions/TF1, C-451/10 P-DEP, punctul 19). Atunci când se pronunță cu privire la cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată, această instanță nu are obligația de a lua în considerare un tarif național prin care se stabilesc onorariile avocaților și nici un eventual acord încheiat în această privință între partea interesată și agenții sau consilierii acesteia (a se vedea în special Ordonanța Leeuwarder Papierwarenfabriek/Comisia, citată anterior, punctul 2, și Ordonanța din 30 noiembrie 1994, British Aerospace/Comisia, C-294/90 DEP, Rec., p. I-5423, punctul 10).

16 Tot potrivit unei jurisprudențe constante, în lipsa unor dispoziții ale dreptului Uniunii de natură tarifară sau referitoare la timpul de lucru necesar, instanța Uniunii trebuie să aprecieze în mod liber datele cauzei, ținând seama de obiectul și de natura litigiului, de importanța acestuia din perspectiva dreptului Uniunii, precum și de dificultățile cauzei, de volumul de muncă pe care procedura contencioasă l-a necesitat din partea agenților sau a consilierilor care au participat la aceasta și de interesele economice pe care le-a prezentat litigiul pentru părți (a se vedea în special Ordonanța din 1 iulie 1981, DGV și alții/CEE, 241/78, 242/78 și 246/78-249/78, Rec., p. 1731, punctul 3, precum și Ordonanța din 16 mai 2013, Deoleo/Aceites del Sur-Coosur, C-498/07 P-DEP, punctul 20).

17 În lumina acestor elemente trebuie apreciat cuantumul cheltuielilor de judecată recuperabile în speță.

18 În primul rând, în ceea ce privește obiectul și natura litigiului, este necesar să se amintească faptul că, în speță, trebuie stabilite nu cheltuielile de judecată aferente procedurii de recurs în fața Curții, ci cele referitoare la procedura în primă instanță. În această măsură, argumentele Elf Aquitaine întemeiate pe procedura de recurs în care s-a pronunțat Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, citată anterior, sunt inoperante.

19 În aceste condiții, deși, astfel cum a amintit Comisia, faptele referitoare la încălcarea care a condus la adoptarea deciziei menționate la punctul 3 din prezenta ordonanță nu erau în discuție în fața Tribunalului, din cuprinsul punctelor 40 și 129-176 din hotărârea atacată în cadrul recursului rezultă că procedura în primă instanță privea, pe lângă mai multe chestiuni de drept, problema de fapt dacă seria de indicii prezentată de solicitantă în urma comunicării privind obiecțiunile a Comisiei atesta autonomia pe piață a unei filiale a solicitantei, denumită anterior Elf Atochem SA, apoi Atofina SA și, la data formulării recursului soluționat prin Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, citată anterior, Arkema SA.

20 În al doilea rând, în ceea ce privește importanța litigiului din perspectiva dreptului Uniunii și dificultățile cauzei, din hotărârea menționată reiese că în primă instanță s-au invocat mai multe probleme de drept care nu erau lipsite de complexitate și care aveau o anumită importanță pentru buna înțelegere și aplicarea corectă a dreptului concurenței al Uniunii. În această privință, trebuie arătat că, contrar a ceea ce lasă Comisia să se înțeleagă, anumite probleme ridicate, din perspectiva dreptului Uniunii, de prezumția relativă potrivit căreia o societate-mamă care deține 100 % din capitalul unei filiale exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra acesteia nu fuseseră tranșate în mod clar la momentul desfășurării procedurii în fața Tribunalului, adică anterior pronunțării, în special, a Hotărârii din 10 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia (C-97/08 P, Rep., p. I-8237).

21 În al treilea rând, în ceea ce privește interesele economice pe care le-a prezentat litigiul pentru părți, este necesar să se considere, contrar a ceea ce susține Comisia, că, întrucât privea o amendă de 45 de milioane de euro, acest litigiu prezenta pentru solicitantă cel puțin o importanță economică ce nu este neglijabilă.

22 În al patrulea rând, în ceea ce privește volumul de muncă prestat, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată că, în funcție de caracteristicile proprii fiecărei cauze, printre care figurează, în primul rând, complexitatea sa, se poate considera că remunerarea mai multor avocați intră în noțiunea „cheltuieli necesare”, în sensul articolului 144 litera (b) din Regulamentul de procedură al Curții (a se vedea în acest sens în special Ordonanța din 15 martie 1994, ENU/Comisia, C-107/91 DEP, punctul 22, și Ordonanța Deoleo/Aceites del Sur-Coosur, citată anterior, punctul 27). Astfel, la momentul stabilirii cheltuielilor de judecată recuperabile, trebuie să se țină seama în special de numărul total de ore de muncă ce pot fi considerate ca fiind în mod obiectiv necesare în legătură cu procedura, independent de numărul de avocați între care au putut fi repartizate prestațiile efectuate (a se vedea în acest sens în special Ordonanțele citate anterior CEF și CEF Holdings/Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied și Technische Unie, punctul 42, France Télévisions/TF1, punctul 28, precum și Deoleo/Aceites del Sur-Coosur, punctul 28).

23 În această privință, ținând seama, în special, de jurisprudența menționată la punctele 14 și 15 din prezenta ordonanță, este necesar să se arate că o parte din mia de ore de muncă prestate de cei 19 avocați în cauză nu a fost necesară în legătură cu procedura, în sensul articolului 144 litera (b) din Regulamentul de procedură al Curții. Astfel, cu titlu de exemplu, din notele de plată a onorariilor anexate de Elf Aquitaine la cererea sa reiese că aceste onorarii corespund, printre altele, unor cercetări foarte extinse în domeniul dreptului societăților sau al dreptului mediului care, ținând seama de noțiunea „întreprindere” consacrată în dreptul concurenței al Uniunii, au prezentat o utilitate redusă în legătură cu litigiul.

24 În sfârșit, întrucât, în cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată, solicitanta a exprimat onorariile avocaților săi într-o sumă „fără taxe”, trebuie amintit că această societate, în calitate de întreprindere comercială, este persoană impozabilă în scopuri de taxă pe valoarea adăugată și că, în consecință, are dreptul să recupereze sumele achitate cu acest titlu cu ocazia plății respectivelor onorarii, astfel încât aceste sume nu trebuie luate în considerare în cadrul calculării cheltuielilor de judecată recuperabile (a se vedea în acest sens în special Ordonanța din 16 decembrie 1999, Hüls/Comisia, C-137/92 P-DEP, punctul 20, Ordonanța din 10 iulie 2012, Norma Lebensmittelfilialbetrieb/Yorma's, C-191/11 P-DEP, punctul 24, și Ordonanța Deoleo/Aceites del Sur-Coosur, citată anterior, punctul 32).

25 Pe baza considerațiilor care precedă și a examinării documentelor prezentate de solicitantă, Curtea apreciază ca adecvată stabilirea cuantumului onorariilor de avocat recuperabile în temeiul articolului 144 din Regulamentul de procedură al Curții la 90 000 de euro.

26 În ceea ce privește avansurile și cheltuielile de deplasare, este suficient să se constate că, în lipsa unor precizări mai ample în cadrul cererii de stabilire a cheltuielilor de judecată, caracterul necesar, în legătură cu procedura în primă instanță, al unei părți din avansurile și din cheltuielile care fac obiectul acestei cereri nu a fost demonstrat.

27 Trebuie, în consecință, să se evalueze cuantumul avansurilor și al cheltuielilor, altele decât cele privind onorariile de avocat, la 3 000 de euro.

28 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că se va face o justă apreciere a cheltuielilor de judecată recuperabile efectuate în cadrul procedurii în primă instanță prin stabilirea cuantumului lor total la 93 000 de euro.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) dispune:

Cuantumul total al cheltuielilor de judecată pe care Comisia Europeană trebuie să le ramburseze societății Elf Aquitaine SA în temeiul Hotărârii din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia (C-521/09 P), se stabilește la 93 000 de euro.

Semnături